

Titulació	Tipus	Curs
Biotecnologia	OP	4

Professor/a de contacte

Nom : Francesc Jimenez Altayo

Correu electrònic : francesc.jimenez@uab.cat

Equip docent

Mercedes Arrue Gonzalo

Maria Llorian Salvador

Rubén Foj Ibars

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

És absolutament necessari haver assolit uns coneixements suficients de Fisiologia, Bioquímica i Biologia Cel·lular.

Objectius

L'assignatura es programa al quart curs del Grau de Biotecnologia, quan ja s'han assolit coneixements de Biologia Cel·lular, de Fisiologia i de Bioquímica.

Els objectius formatius de l'assignatura consisteixen en mostrar les bases científiques en les que es fonamenten els medicaments en la seva fase preclínica estudiant els diferents processos als que es troba sotmès un medicament des que s'administra fins que fa el seu efecte, així com els possibles efectes indesitjats i les interaccions farmacològiques que poden presentar-se amb l'administració de fàrmacs. A més, s'estudien les característiques farmacològiques dels principals grups de fàrmacs.

Resultats d'aprenentatge

- CM35 (Avaluar les diferents metodologies útils per a l'obtenció de models de la malaltia.) Avaluar les diferents metodologies útils per a l'obtenció de models de la malaltia.
- CM36 (Avaluar les desigualtats per raó de sexe o gènere en la patologia molecular, així com en la teràpia gènica i en la utilització de vacunes i fàrmacs.) Avaluar les desigualtats per raó de sexe o gènere en la patologia molecular, així com en la teràpia gènica i en la utilització de vacunes i fàrmacs.

- CM37 (Aplicar els principis bàsics que regulen la interacció dels fàrmacs amb els organismes.) Aplicar els principis bàsics que regulen la interacció dels fàrmacs amb els organismes.
- KM37 (Descriure els conceptes bàsics en el tractament de les malalties.) Descriure els conceptes bàsics en el tractament de les malalties.
- KM38 (Descriure les bases moleculars de les malalties en els seus diferents mecanismes.) Descriure les bases moleculars de les malalties en els seus diferents mecanismes.
- KM39 (Reconèixer els elements moleculars implicats en la patogènia.) Reconèixer els elements moleculars implicats en la patogènia.
- SM35 (Avaluar diferents models moleculars o organismes per a la investigació de les malalties.) Avaluar diferents models moleculars o organismes per a la investigació de les malalties.
- SM37 (Examinar els passos que es requereixen per al desenvolupament d'un fàrmac o vacuna.) Examinar els passos que es requereixen per al desenvolupament d'un fàrmac o vacuna.

Continguts

I. GENERALITATS

Tema 1. Introducció a la Farmacologia. Concepte de Farmacologia. Parts de la Farmacologia. Relació amb altres disciplines biològiques.

Tema 2. Transport i absorció dels fàrmacs a través de les membranes. Cicle general dels fàrmacs a l'organisme. Característiques fisicoquímiques dels fàrmacs i el seu comportament en solucions aquoses. Principals mecanismes de transport a través de les membranes: difusió passiva, difusió facilitada, transport actiu, endocitosi i exocitosi. Vies d'administració: tòpiques i sistèmiques. Concepte de biodisponibilitat. Factors que influeixen l'absorció dels fàrmacs

Tema 3. Distribució dels fàrmacs en l'organisme. Factors que influeixen en la distribució dels fàrmacs en l'organisme. Unió a les proteïnes plasmàtiques. Emmagatzematge dels fàrmacs en teixits i òrgans. Barreres naturals: hematoencefàlica i placentària. Concepte de volum de distribució.

Tema 4. Biotransformació dels fàrmacs. Modificació estructural dels fàrmacs en l'organisme. Llocs de transformació metabòlica dels fàrmacs. Mediadors enzimàtics en la biotransformació. Concepte de depuració hepàtic. Vies metabòliques sintètiques i no sintètiques. Modificacions en el metabolisme dels fàrmacs: farmacològiques, dependents el sexe, l'edat, l'espècie i la dieta.

Tema 5. Excreció dels fàrmacs. Fisiologia de la funció renal. Eliminació dels fàrmacs pel ronyó: filtració glomerular, reabsorció i secreció tubular. Modificacions farmacològiques dels processos d'excreció renal. Concepte de depuració renal. Excreció biliar. Altres vies d'excreció: pulmonar, mamària, salivar i sudorípara.

Tema 6. Farmacocinètica. Conceptes generals. Paràmetres farmacocinètics: cinètica d'absorció, distribució i eliminació. Concepte de temps de semivida, volum de distribució i depuració. Càlcul de paràmetres farmacocinètics

Tema 7. Principis generals del mecanisme d'acció dels fàrmacs (I). Concepte de farmacodinàmica. Concepte d'acció i d'efecte. Nivells d'acció dels fàrmacs: sistèmic, tissular, cel·lular i molecular. Relació concentració--resposta i paràmetres que caracteritzen aquesta relació. Propietats inherents al fàrmac: afinitat i

eficàcia.

Tema 8. Principis generals del mecanisme d'acció dels fàrmacs (II). Definició de receptor. Anàlisi de la interacció fàrmac-receptor: unió a receptors i corbesconcentració-efecte. Aspectes quantitatius de la interacció fàrmac-receptor. Conceptes de agonista total, parcial i invers i de antagonista. Tipus de receptors. Receptors acoblats a canals. Receptors acoblats a proteïnes G. Accions farmacològiques no mediatades per receptors: canals iònics, enzims, transportadors. Altres dianes farmacològiques

Tema 9. Interaccions farmacològiques. Concepte. Interaccions farmacocinètiques. Interaccions farmacodinàmiques. Concepte de sinèrgia i antagonisme. Importància de les interaccions farmacològiques.

Tema 10. Efectes indesitjats. Conceptes generals i terminologia. Classificació segons els seu origen: reaccions de tipus A, B, C, D i E. Concepte de risc terapèutic.

II. FARMACOLOGIA DELS MEDIADORS QUÍMICS: SISTEMA NERVIÓS PERIFÈRIC

Tema 11. Farmacologia de la transmissió colinèrgica. Colinoceptors i la seva classificació. Agonistes muscarínics: concepte, mecanisme d'acció i classificació. Agonistes directes: èsters de la colina, alcaloides naturals i sintètics. Agonistes indirectes: anticolinesteràsics reversibles i irreversibles. Antagonistes dels colinoceptors: antimuscarínics, ganglioplègics i blocadors neuromusculars.

Tema 12. Farmacologia de la transmissió adrenèrgica. Concepte d'adrenoceptor i la seva classificació. Agonistes i antagonistes dels diferents adrenoceptors: concepte, mecanisme d'acció i classificació. Moduladors de la transmissió noradrenèrgica: inhibidors de la síntesi, de l'emmagatzematge i de l'alliberació de noradrenalina; afavoridors de l'alliberació; blocadors dels mecanismes de recaptació neuronal.

III. FARMACOLOGIA DELS MEDIADORS QUÍMICS: SISTEMA NERVIÓS CENTRAL

Tema 13. Farmacologia del sistema noradrenèrgic i serotoninèrgic. Característiques i funcions de la neurotransmissió noradrenèrgica i serotoninèrgica. Bases neuroquímiques de la depressió: fàrmacs antidepressius.

Tema 14. Farmacologia del sistema gabèrgic. Transmissiógabèrgica i receptors de benzodiazepines. Classificació dels fàrmacs ansiolítics i hipnòtics: benzodiazepines, agonistes 5-HT_{1A} i barbiturats.

Tema 15. Farmacologia del sistema colinèrgic. Característiques i funcions de la neurotransmissió colinèrgica. La malaltia d'Alzheimer: fàrmacs anticolinesteràsics, agonistes muscarínics i agonistes nicotínics

Tema 16. Farmacologia del sistema dopaminèrgic. Característiques, funcions i alteracions de la

neurotransmissió dopaminèrgica. La malaltia de Parkinson: levodopa, inhibidors de la MAO_B, agonistes dopamínics i antagonistes muscarínics. La esquizofrènia: fàrmacs antipsicòtics (fenotiazines, tioxantens, butirofenones) i altres grups químics.

Tema 17. Farmacologia d'altres mediadors centrals: pèptids opioïdes. El sistema opioïde: receptors opioïdes i pèptids opioïdes endògens. Concepte de analgèsic opioïde. Agonistes totals, agonistes-antagonistes i antagonistes purs. Mecanisme d'acció. Efectes farmacològics i efectes indesitjats.

IV. FARMACOLOGIA DELS MEDIADORS QUÍMICS: ANTIINFLAMATORIS I IMMUNODEPRESSORS

Tema 18. Resposta immunitària i immunomoduladors. Cèl·lules i molècules de la resposta immunitària. Dianes farmacològiques per a la immunomodulació. Fàrmacs immunodepressors Fàrmacs immunopotenciadors.

Tema 19. Inflamació i AINE. Concepte d'inflamació: mitjancers inflamatoris. Antiinflamatoris no esteroïdals (AINE). Mecanisme d'acció i efectes indesitjables. Grups d'AINE.

Tema 20. Glucocorticoids i altres antiinflamatoris. Glucocorticoides com antiinflamatoris. Antihistamínics. Altres medicaments amb efecte antiinflamatori (antagonistes dels receptors dels leucotriens, bloqueig del PAF, modulació de l'activitat de citoquines proinflamàtores).

V. FARMACOLOGIA ENDOCRINOLÒGICA

Tema 21. Principis generals de la farmacologia endocrinològica. Introducció. Mecanismes d'acció hormonals. Regulació de la secreció hormonal. Classificació química de les hormones. Terapèutica hormonal: característiques farmacocinètiques, especificitat i tipus de tractaments. Present i futur dels tractaments amb hormones: la insulina

VI. FARMACOLOGIA DE APARELLS I SISTEMES

Tema 22. Farmacologia cardiovascular. Bases fisiopatològiques de la insuficiència cardíaca, de l'angina de pit i de les arrítmies cardíques. Fàrmacs cardiotònics, antianginosos, vasodilatadors i antiarrítmics

Tema 23. Diürètics. Concepte de diüresi. Anatomia i fisiologia del ronyó. Lloc d'acció dels diürètics. Classificació. Diürètics de la nansa. Benzotiadiazides. Estalviadors de potassi. Diürètics osmòtics. D'altres diürètics.

Tema 24. Farmacologia general de l'aparell digestiu. Mecanismes neurofarmacològics del vòmit. Modulació farmacològica de la secreció gàstrica: antisecretors, protectors i antiàcids. Farmacologia de la motilitat i de la secreció intestinal: laxants i antidiarreïcs.

VII. FARMACOLOGIA ANTIINFECCIOSA

Tema 25. Principis generals de la farmacologia antiinfecciosa (I). Conceptes generals i terminologia: antibiòtic, quimioteràpic, antiinfecció. Mecanismes d'acció: interferència amb àcids nucleics, síntesi de proteïnes, membrana cel·lular, formació de la paret bacteriana. Resistència als antibiòtics com a principal mecanisme de limitació terapèutica.

Tema 26. Principis generals de la farmacologia antiinfecciosa (II). Classificació dels fàrmacs antiinfecciosos: antibacterians, antifúngics, antivírics i antiprotozoaris. Característiques generals dels fàrmacs antibacterians. Aspectes generals dels fàrmacs antivírics. Tendències modernes en la recerca de nous antibiòtics.

VIII. QUIMIOTERÀPIA ANTINEOPLÀSICA

Tema 27. Quimioteràpia antineoplàstica. Objectius de la quimioteràpia antineoplàstica. Mecanisme d'acció i reaccions adverses als fàrmacs citotòxics. Sensibilitat tumoral als fàrmacs citotòxics. Grups farmacològics.

IX. MISCEL·LÀNIA

Tema 28. Medicaments biotecnològics. Medicament biològic versus biotecnològic. En biotecnologia el procés és el producte. Perfil farmacològic dels biotecnològics: concepte d'immunogenicitat. Medicament biològic similar o biosimilar: un concepte regulatori de la EMA. Biosimilars versus genèrics.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Resolució de problemes plantejats a classe	14	0,56	CM35, CM36, CM37, KM37, KM38, KM39, SM35, SM37
Pràctiques amb ordinador	2	0,08	CM35, CM36, CM37, KM37, KM38, KM39, SM35, SM37
Pràctiques d'Aula	12	0,48	CM35, CM36, CM37, KM37, KM38, KM39, SM35, SM37
Classes teòriques	26	1,04	CM35, CM36, CM37, KM37, KM38, KM39, SM35, SM37
Pràctiques de laboratori	8	0,32	CM35, CM36, CM37, KM37, KM38, KM39, SM35, SM37
Estudi	70	2,8	CM35, CM36, CM37, KM37, KM38, KM39, SM35,

SM37			
Preparació de casos a discutir a les pràctiques d'aula	7	0,28	CM35, CM36, CM37, KM37, KM38, KM39, SM35, SM37
Seminaris	1	0,04	CM35, CM36, CM37, KM37, KM38, KM39, SM35, SM37

L'assignatura de Farmacologia consta de quatre mòduls d'activitats dirigides:

Classes teòriques:

L'estudiant ha d'adquirir els coneixements científico-tècnics propis d'aquesta assignatura assistint a les classes i complementant-les amb l'estudi personal dels temes explicats. A l'inici del curs acadèmic es lliurarà a l'estudiant un calendari detallat dels temes que es tractaran al llarg del curs, així com de la bibliografia que haurà de consultar per preparar cada classe teòrica i per a l'estudi personal dels continguts teòrics de l'assignatura. La impartició de cada tema es basarà en una exposició teòrica i en una breu discussió del mateix. Algun dels temes seran preparats autònomament pels alumnes i discutits posteriorment en les sessions de classes teòriques, si s'escau.

Pràctiques de laboratori:

Sessions pràctiques per l'observació i realització de procediments, l'aprenentatge pràctic de tècniques que s'utilitzen en l'estudi dels fàrmacs. S'hi promou el treball en grup i l'auto aprenentatge actiu.

Pràctiques d'aula:

Aquesta activitat consta de dues modalitats: i) exposició de temes farmacològics rellevants en l'àmbit social i que no s'inclouen en el temari teòric i explicació interactiva professor-alumne per aprendre com es fa un treball científic i on trobar les fonts bibliogràfiques; ii) discussió de casos basats en un tema farmacològic que no necessàriament s'ha exposat en les classes teòriques.

Activitats supervisades:

Els alumnes utilitzaran models virtuals d'experimentació animal per aprendre a treballar aspectes metodològics que s'utilitzen en laboratoris de farmacologia així com per reforçar la comprensió d'alguns coneixements exposats a les classes teòriques.

Activitats autònomes:

Preparació dels casos que es presenten i discuteixen en les pràctiques d'aula. Realització de problemes exposats en alguna de les pràctiques d'aula i tutories personalitzades.

Ús de la Intel·ligència Artificial (IA): L'ús de tecnologies d'IA està permès només per a tasques de suport (com la cerca d'informació, correcció de textos o traduccions) i en activitats específiques que s'indiquin. Cal identificar clarament les parts generades amb IA, especificar les eines utilitzades i aportar una reflexió crítica sobre la seva influència en el procés i el resultat final. L'ús no transparent de la IA es considerarà una falta d'honestedat acadèmica i pot comportar penalitzacions.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluacions parcials	35% (prova de coneixements) + 35% (prova de relació) de la nota final	3	0,12	CM35, CM36, CM37, KM37, KM38, KM39, SM35, SM37
Avaluació de las pràctiques de laboratori	10 % de la nota final	2	0,08	CM35, CM36, CM37, KM37, KM38, KM39, SM35, SM37
Avaluació continuada	20% de la nota final	5	0,2	CM35, CM36, CM37, KM37, KM38, KM39, SM35, SM37

L'assistència a les sessions pràctiques és obligatòria. L'alumnat obtindrà la qualificació de \"No Avaluable\" quan l'absència sigui superior al 20% de les sessions programades.

Les competències d'aquesta assignatura seran avaluades mitjançant:

Avaluació continuada: l'alumne haurà de fer una exposició oral de les pràctiques d'aula. També s'avaluarà la participació en les pràctiques d'aula i de laboratori. El valor de la nota mitjana de tots aquests exercicis puntuarà un 20% de la nota final.

Avaluacions parcials: dues vegades a l'any es realitzarà un examen de coneixements teòrics i pràctics que constarà de 2 proves: a) prova de coneixements i b) prova de capacitat de relació. Cada prova contarà un 17,5% de la nota final, es a dir el conjunt de l'avaluació de cadascuna d'aquestes proves representarà un 70% de la nota final.

Avaluació de les pràctiques de laboratori: realització d'una prova basada en les pràctiques de laboratori. El valor d'aquesta activitat suposarà el 10% de la nota final.

Cadascuna d'aquestes proves es puntuaran sobre 10 punts i posteriorment s'aplicaran els percentatges corresponents tal com s'explica a continuació:

17,5% (1ª prova de coneixements) + 17,5% (1ª prova de relació) + 17,5% (2ª prova de coneixements) + 17,5% (2ª prova de relació) + 20% (avaluació continuada) + 10% prova pràctiques de laboratori = NOTA FINAL.

Aquesta suma ha de donar un mínim de 5 punts per tal d'aprovar l'assignatura i s'ha de tenir una nota igual o superior a 4 punts sobre 10 per puntuar en un apartat. Per aprovar l'assignatura, l'alumne ha de presentar-se a un mínim del 67% de les activitats.

Prova de recuperació: La recuperació consistirà en una prova que suposarà el 70% de la nota final de l'alumne. Es valoraran els coneixements (35%) i la capacitat de relació (35%) adquirits per l'alumne. Tant l'avaluació continuada com la prova de les pràctiques de laboratori no es poden recuperar. Per participar a la recuperació, l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura o mòdul. Per tant, l'alumnat obtindrà la qualificació de "No Avaluable" quan les activitats d'avaluació realitzades tinguin una ponderació inferior al 67% en la qualificació final. Si algun alumne vol presentar-se a l'examen de recuperació tenint aprovada l'assignatura per curs, és a dir es presenta a pujar nota, renuncia a la nota per curs (70% corresponent als exàmens) i es queda amb la nota de l'examen de recuperació. A l'examen de recuperació s'avalua tota l'assignatura (1er + 2on parcial), l'alumne NO es pot presentar només a un parcial.

Aquesta assignatura no preveu el sistema d'avaluació única.

La realització de qualsevol irregularitat en un acte d'avaluació (fraud acadèmic, plagi o ús indegut de la IA, tret que aquest ús estigui autoritzat expressament a la guia docent), que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació, suposa que aquest acte es qualificarà amb un 0. En cas que la guia docent prevegi que per superar l'assignatura sigui requisit imprescindible haver obtingut una nota mínima en aquest acte d'avaluació o que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura és 0. Al marge d'això, es podrà instruir un procés disciplinari a l'estudiant que incorri en alguna d'aquestes irregularitats.

Bibliografia

Bibliografia recomenada per ordre alfabètic:

Baños Díez JE, Farré Albaladejo M. Principios de farmacología clínica: bases científicas de la utilización de medicamentos. 2.ª ed. Barcelona: Masson; 2002.

Brunton LL, Knollmann BC, editores. Goodman & Gilman: las bases farmacológicas de la terapéutica. 14.ª ed. New York: McGraw Hill; 2023.

Flórez Beledo J, Avendaño C, Mediavilla Martínez Á, editores. Farmacología humana. 7.ª ed. Barcelona: Elsevier; 2025.

Hilal-Dandan R, Brunton LL, editores. Goodman & Gilman's Manual of Pharmacology and Therapeutics. 2nd ed. New York: McGraw Hill; 2014.

Hitner H, Nagle B. Introducción a la farmacología. 5.ª ed. México: McGraw Hill Interamericana; 2007.

Lorenzo Fernández P, Moreno González A, Leza Cerro JC, Lizasoain Hernández I, Moro Sánchez MÁ, Portolés Pérez A, Velázquez. Farmacología básica y clínica. 20.ª ed. Madrid: Editorial Médica Panamericana; 2025.

Page CP, Curtis M, Walker M, Hoffman B. Integrated Pharmacology. 3rd ed. Edinburgh: Elsevier Mosby; 2006.

Ritter JM, Flower RJ, Henderson G, Loke YK, MacEwan D, Robinson E, Fullerton J. Rang y Dale. Farmacología. 10.ª ed. Barcelona: Elsevier; 2024.

Seifert R. Basic Knowledge of Pharmacology. 1st ed. Cham: Springer; 2019. doi:10.1007/978-3-030-18899-3.

Programari

no cal programari específic

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre.
A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura